

POSTANOWIENIE

Dnia 15 kwietnia 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Marian Kocon (przewodniczący)

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

SSN Kazimierz Zawada (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa E. Ś. I innych,
o pozbawienie współnika prawa do reprezentowania spółki oraz pozbawienie
wspólnika prawa do prowadzenia spraw spółki,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 15 kwietnia 2011 r.,
zażalenia pozwanych Z. W. i D. W.
na postanowienie o kosztach zawarte
w wyroku Sądu Okręgowego w K.
z dnia 12 stycznia 2011 r.,

- 1) **odrzuca zażalenie w części zaskarżającej rozstrzygnięcie co do kosztów procesu w postępowaniu pierwszoinstancyjnym (pkt II wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 12 stycznia 2011 r., sygn. Akt [...]),**
- 2) **oddala zażalenie w części zaskarżającej rozstrzygnięcie co do kosztów postępowania apelacyjnego (pkt III wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 12 stycznia 2011 r., sygn. Akt [...]).**

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 12 stycznia 2011 r. wydanym na skutek apelacji pozwanych uchylił wyrok Sądu Rejonowego z dnia 2 września 2010 r. i umorzył postępowanie w sprawie (pkt I). Ponadto zasądził od pozwanych, Z. W. i D. W., na rzecz powódek koszty procesu w kwocie 2 911,00 zł (pkt II) oraz koszty postępowania apelacyjnego w kwocie 180 zł (pkt III).

Uzasadniając swe rozstrzygnięcia Sąd Okręgowy wyjaśnił, że przedmiotem pozwu powódek było żądanie pozbawienia współnika prawa do reprezentowania spółki oraz prowadzenia jej spraw. Wyrokiem Sądu Rejonowego z dnia 2 września 2010 r. powództwo to zostało uwzględnione w całości. Na rozprawie apelacyjnej w dniu 12 stycznia 2011 r. pełnomocnik powódek cofnął jednak pozew ze zrzeczeniem się roszczenia, żądając zasądzenia kosztów. Przyczyną złożenia przez niego oświadczenia tej treści była utrata przez pozwanych, Z. W. i D. W., z dniem 31 grudnia 2010 r. statusu współników na skutek dokonanego w toku postępowania w sprawie wypowiedzenia umowy spółki. W ocenie Sądu Okręgowego, dokonane w toku postępowania w sprawie wypowiedzenia umowy spółki było jednoznaczne ze spełnieniem żądanego przez powódki świadczenia, a spełnienie przez pozwanego po wytoczeniu powództwa świadczenia jest jednoznaczne z przegraniem procesu, i tym samym uzasadnia obciążenie kosztami procesu na podstawie art. 108 § 1 w związku z art. 98 k.p.c.

W zażaleniu dotyczącym rozstrzygnięcia o kosztach (pkt II i III) pozwani zarzucili naruszenie art. 98 w związku z art. 203 § 2 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 394¹ § 1 pkt 2 k.p.c., ustanowionym w następstwie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 27 marca 2007 r., SK 3/05 (OTK-A 2007, nr 3, poz. 32), zażalenie do Sądu Najwyższego przysługuje na postanowienie sądu drugiej instancji co do kosztów procesu, które nie były przedmiotem rozstrzygnięcia sądu pierwszej instancji.

Zażalenie pozwanych w zakresie, w którym zaskarża rozstrzygnięcie co do kosztów procesu w postępowaniu przed Sądem Rejonowym, nie dotyczy kosztów objętych hipotezą przytoczonego przepisu. W przepisie tym chodzi o: 1) koszty postępowania apelacyjnego oraz 2) o koszty postępowania kasacyjnego

w przypadkach, w których Sąd Najwyższy, przekazując sprawę do ponownego rozpoznania sądowi drugiej instancji, pozostawił temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego. W obu tych przypadkach sąd drugiej instancji orzeka o kosztach - jak to ujął Trybunał Konstytucyjny w powołanym wyroku - „po raz pierwszy”. Przepis ten nie dotyczy natomiast kosztów postępowania przed sądem pierwszej instancji będących przedmiotem rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji. Koszty te były bowiem już przedmiotem rozstrzygnięcia sądu pierwszej instancji; dotyczy to także przypadków, w których sąd drugiej instancji rozstrzygnął, tak jak w niniejszej sprawie, o kosztach procesu w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji w związku z umorzeniem postępowania w sprawie. Nie da się więc zasadnie powiedzieć, że sąd drugiej instancji o tych kosztach orzekał – jak to ujął Trybunał Konstytucyjny - „po raz pierwszy” (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 czerwca 2010 r., II CZ 45/10, OSNC 2010, nr 12, poz. 171, i II CZ 7/10, niepubl.).

W konsekwencji zażalenie pozwanych w zakresie, w którym zaskarża rozstrzygnięcie co do kosztów procesu w postępowaniu przed Sądem Rejonowym, należało odrzucić jako niedopuszczalne.

W pozostałej części zażalenie pozwanych, choć w świetle art. 394¹ § 1 pkt 2 k.p.c. było dopuszczalne, okazało się bezzasadne. Zasądzenie przez Sąd Okręgowy na rzecz powódek kwoty 180 zł tytułem kosztów postępowania apelacyjnego było trafne.

Zgodnie z wyrażoną w art. 98 k.p.c. zasadą odpowiedzialności za wynik procesu, strona, która przegrała sprawę, jest zobowiązana zwrócić przeciwnikowi poniesione przez niego koszty procesu. Przegrywającym jest powód, którego żądanie nie zostało uwzględnione lub pozwany, którego obrona okazała się bezskuteczna. W przypadku jednak umorzenia postępowania sytuacja jest bardziej złożona. Rozstrzygnięcie o kosztach procesu zależy wówczas od przyczyny umorzenia. Jeżeli przyczyna może być utożsamiona z przegraniem sprawy przez stronę, uzasadnione jest obciążenie jej kosztami na zasadzie art. 98 k.p.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 lipca 1951 r., C 593/51, OSNC 1952, nr 2, poz. 49, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 1954 r., II C 1514/53, OSNCK

1954, nr 3, poz. 73, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 1984 r., IV CZ 196/84, LexPolonica nr 320883).

Powódki żądały pozbawienia pozwanego wspólnika prawa reprezentowania spółki i prowadzenia jej spraw (art. 30 § 2 i art. 47 k.s.h.). Za jeden ze sposobów zaspokojenia tego roszczenia w toku procesu może być uznane – tak jak przyjął Sąd Okręgowy - złożenie przez pozwanego wspólnika oświadczenia o wypowiedzeniu umowy spółki (art. 61 k.s.h.). Oczekiwany przez stronę powodową skutek w postaci ograniczenia uprawnień korporacyjnych wspólnika i pozbawienia go możliwości zaciągania zobowiązań obciążających spółkę zostaje wówczas osiągnięty.

Wbrew stanowisku zajętemu w uzasadnieniu zażalenia pozwani wspólnicy mogli wcześniej z przyczyn niezwiązanych z procesem złożyć oświadczenie o wypowiedzeniu umowy spółki, a jeżeli je złożyli dopiero w toku procesu, to jego złożenie powinno być poddane ocenie przy uwzględnieniu także tej okoliczności, co uzasadniało związanie z jego złożeniem wskazanych wyżej konsekwencji w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach.

Mając powyższe na względzie, orzeczono jak w sentencji (art. 373 w związku z art. 398²¹ § 3 oraz art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.).